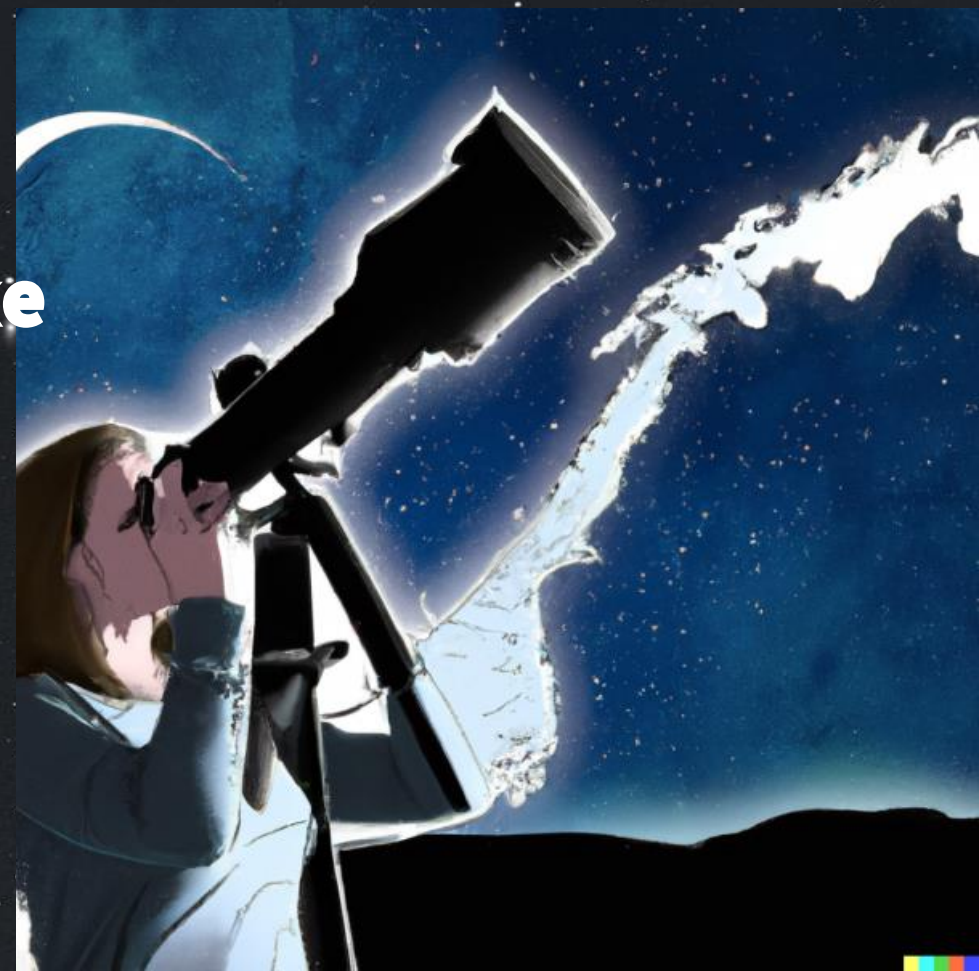

Hvordan komme i gang med astrofoto

<https://www.astronomi.no/wiki>

Astrofoto - å fotografere astronomiske objekt og fenomen på himmelen

Hva trenger du?

- **BRUK DET DU HAR!!!**
- Mobiltelefon eller kamera/DSLR
- Vidvinkelobjektiv, helst et lyssterkt
- Teleobjektiv om du ønsker å se mer detaljer
- Fotostativ/Tripod stødig!!
- Selvutløser
- Batterier
- Varme klær
- Tålmodighet
- Viktigste for å komme i gang med astrofoto er faktisk lysten til å drive med det og sette seg inn i det.

Hva trenger du ikke?

- Ikke et stort og dyrt teleskop
- Ikke et personlig observatorium
- Ikke et komplisert oppsett

Total solformørkelse, Svalbard, 2015-03-20

Melkeveien

iPHONE13

10sek

vedkubbe

6400iso

2023-08-18

Astromodifisert Canon
Samyang 14mm F2,8
Stjernefølger
Bortle 1
3200iso
60sek

«mitt første forsøk på deep-sky fotografi
orion nebula, jeg har ingen startracker»

950 lights på 0,8 sekund

80bias, 50 flats, 50 darks

Resentrerte etter hvert 50. bilde

Det tok PC-en min 30 timer og stacke alt
sammen med DSS, og det gikk! Jeg er
fornøyd med resultatet når det er mitt
første forsøk

Fujifilm xt-30 1.5 crop

55-200mm

200mm (300)

Eksponeringstid: 0,8sek

12,5 minutter totalt integreringstid

ISO: 3200

Dette er mitt andre astro-deepsky bilde.
Andromeda. Ingen startracker

1200 lights 64gb.
Resentrerte hvert 50 bilde.

PC-en brukte 35 timer å stacke i DSS

1155 lights 0,8 sec

50 darks

50 flats

73 bias

55-200mm F3,5-F4,8

200mm (1,5x 300)

ISO 8000

F 4.6

Totalt 13 min eksponeringer

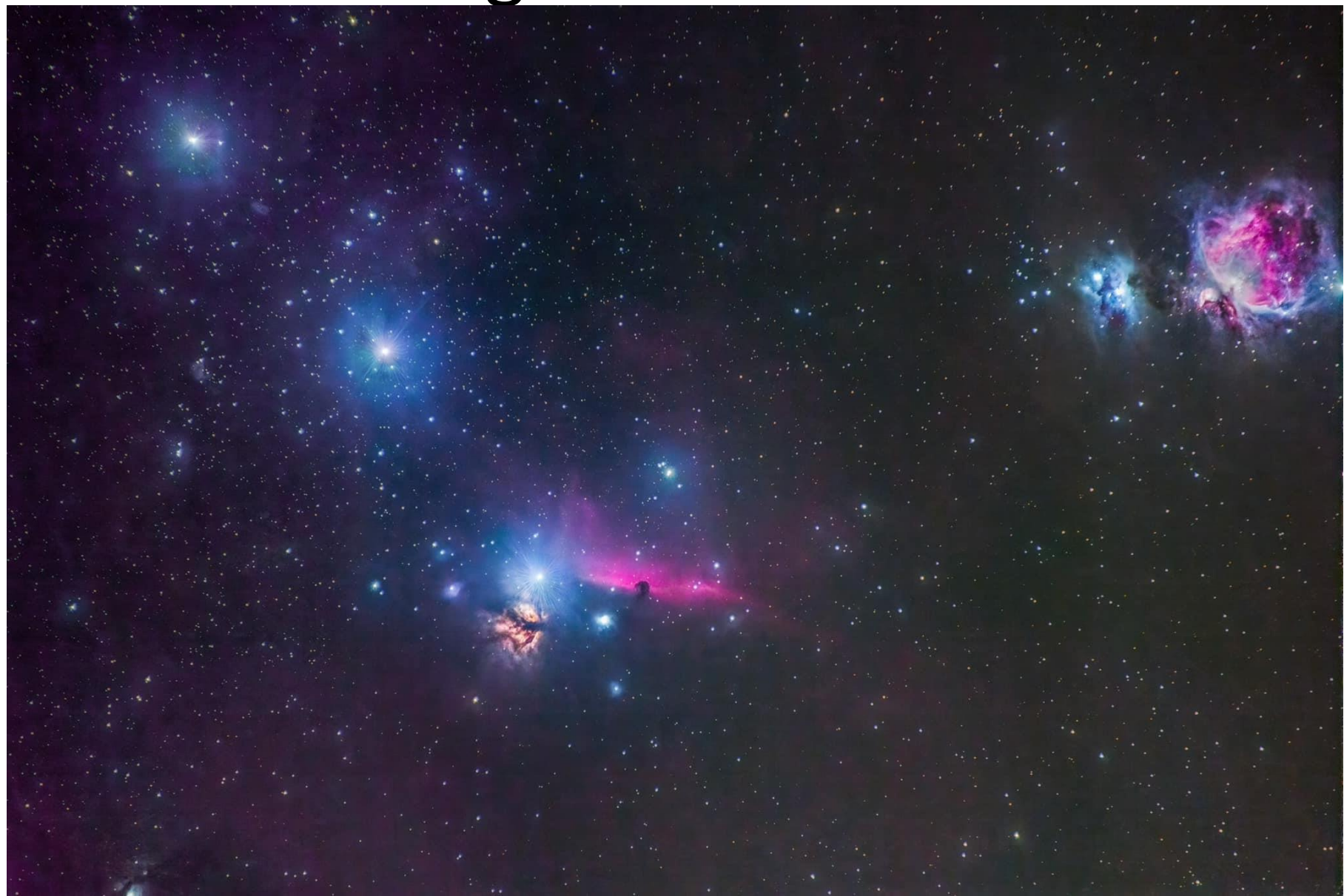

Orion + Hestehode og flammertåken!

Med tracker

- Kamera: fujifilm xt30
- Objektiv: 55-200
- lights: 33x40s
- Darks: 15
- Flats: 15
- Bias: 20
- Iso: 1250
- Stacket i SIRIL
- strekking i Photoshop
- Brukte starnet++
for å fjerne stjerner

Montering (stativ)

- På bakken (ser oppover)
- Låvedørstjernefølger (barndoor-tracker)
- Stativ/fotostativ/Tripod
- Dobson som Alt-az montering, men monteringen er på bakken
- Stjernefølger (Star tracker)
- Altitude-azimuth montering med "opp-ned" og "høyre-venstre"
- Tysk ekvatorial montering (GEM, German Equatorial Mount)
- Piggyback på et teleskop

Låvedørstjernefølger (barndoor-tracker)

«fikk helt runde stjerner på 5 minutters bilder med 50mm linse»

Alt du trenger :

- to planker
- en gjenget stang (84 kr på biltema),
- to hengsler (jo større jo bedre)
- noen skruer o.l.
- et sånt kulehode til å ha kameraet på (et par hundre fra kina)
- Fotostativ

Stjernefølger (Star tracker)

Stjernefølger (Star tracker)

Altitude-azimuth montering med "opp-ned" og "høyre-venstre"

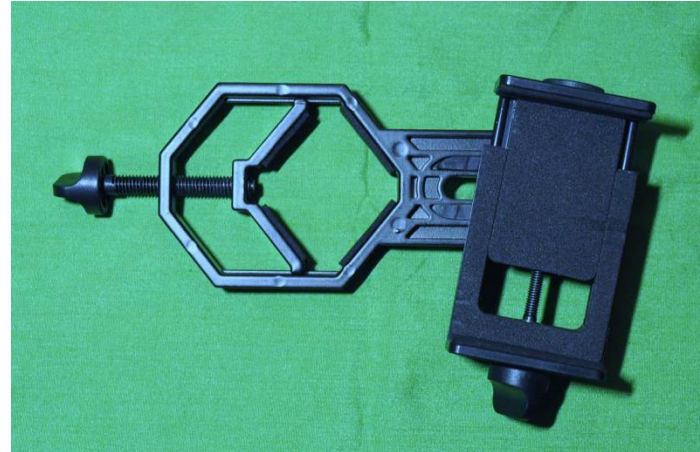
Karlsvogna, ute av fokus, viser farger på stjernene

Mobilholder

Holder mobiltelefon på okular for
afokal teleskop fotografiering
Litt vanskelig å sentrere

Planlegging

- Hvilke mål har du?
  - Regn med å finne andre kule objekter!
  - Hvor og når vil målet bli synlig og helst >15 grader over horisonten
- Trenger du stjernefølger/GOTO?
- Lokasjon, hvor skal du dra?
  - Lysforurensing?
  - Ren horisont?
  - Interessant forgrunn?
  - Åpen for vanlige astrofotografer?
  - Mørk himmel
  - Minst mulig måne/nordlys
- Dra med venner eller klubben, hyggelig og lærerikt!

Utfordringer

1. Lysforurensing (dra ut fra byen!)
2. Månen
3. Skyer og vær
4. Nordlys
5. Vent til en stund etter solnedgang for å få så mørk himmel som mulig
6. Lett å miste småtteri, vanskelig å finne knappene på kamera osv
7. Øv og test på dagtid!
8. Ta med ekstra batteri
9. Sjekk vær
10. Husk mat og drikke og litt snacks!

SkySafari 7 Pro 4+
Astronomy Guide To Night Sky
[Simulation Curriculum Corp.](#)
Designed for iPad
[#34 in Reference](#)
★★★★★ 4.7 • 2.6K Ratings
\$49.99 · Offers In-App Purchases

249-500kr

39kr

Gratis

149kr

Nattsyn

- Det tar 15-30 minutter å venne øynene til mørke
- Bruk lommelykt med rødt lys for å bevare nattsynet
- Ikke se på mobilen (sett skjermen i rødlysmodus)

Fokusering

-ikke stol på autofokus!

- Sett fokus på manuell og avstand uendelig
  - Start med høy ISO (1600-3200) og ta et bilde med største blenderåpning F2,8
  - Se på bildet på kameraskjermen og zoom inn på en enkeltstjerne
  - Du ønsker så liten og skarp stjerne som mulig
  - Juster fokus litt og repeter!
-
- Kan også sette høyeste mulige ISO og forhåndsviser bildet på skjermen og fokusere direkte (Live view)
-
- **Bahtinov-maske**

Bahtinov-fokusmaske

Eksempler på diffraksjonsmønstre produsert av en Bahtinovmaske
(midt: i fokus, venstre og høyre: litt ute av fokus)

Fotograferere

- Bruk det raskeste objektivet du har F1,4-F2,8
  - ISO 800-3200/6400
  - Sett hvitbalansen til 4000 (ikke autohvitbalanse)
  - Bruk speillås for å eliminere slag fra speilet
  - Bruk selvutløser med kabel eller programvare for å unngå vibrasjon med å ta på utløseren
  - Skru av automatisk i-kamera oppskarping
  - Fotografer i Råformat
  - Skru av bildestabilisering
  - Manuell fokus på en sterk stjerne!
  - Sjekk 400/x regelen!
- The more photons you collect, the better your astrophotos will be!***
-Jerry Lodriguss

400/x regelen (500/600)

Maksimal eksponering/lukkertid uten stjernespor

Brennvidde(mm)	Eksponering (sek)
10	40
15	27
24	17
50	8
100	4
200	2
400	1
600	0,7
1000	0,4

Motiv og brennvidde

Motiv	Utstyr for fotografering	Brennvidde	Eksposeringstid
Stjernespor	Kamera	< 50 mm	Korte eksponeringer settes sammen >> 1 time tilsammen
Melkeveien	Kamera	< 50 mm	8-20 sek.
Stjernebilder	Kamera	< 50 mm	1-5 sek.
Nordlys	Kamera	< 50 mm	1-20 sek.
Månen	Kamera eller teleskop	100-2000mm	< 1 sek.+video
Planeter	Kamera eller teleskop	200-2000mm	< 1 sek.+video
Sola(NB Solfilter!)	Kamera eller teleskop	200-2000mm	< 1 sek.+video
Kometer	Kamera eller teleskop	100-2000mm	1-20 sek.
Galakser	Teleskop	100-2000mm	10-600 sek.
Stjernetåker	Teleskop	100-2000mm	10-600 sek.

Etterbehandling/Redigering

- GIMP/Photoshop
- Veldig subjektivt
- Det er ingen strenge regler
- Noen liker sterke farger, høy fargemetning, andre ikke!
- Bedre med litt selektiv redigering
- Stacking kan medføre lyse bilder, reduser eksponering
- Forsiktig med støyreduisering og oppskarping

Stacking/lagvis sammenstilling

Ta X antall kortere bilder av uvisst kvalitet og summere/kombinere dem til ett ferdig bilde med utjevning

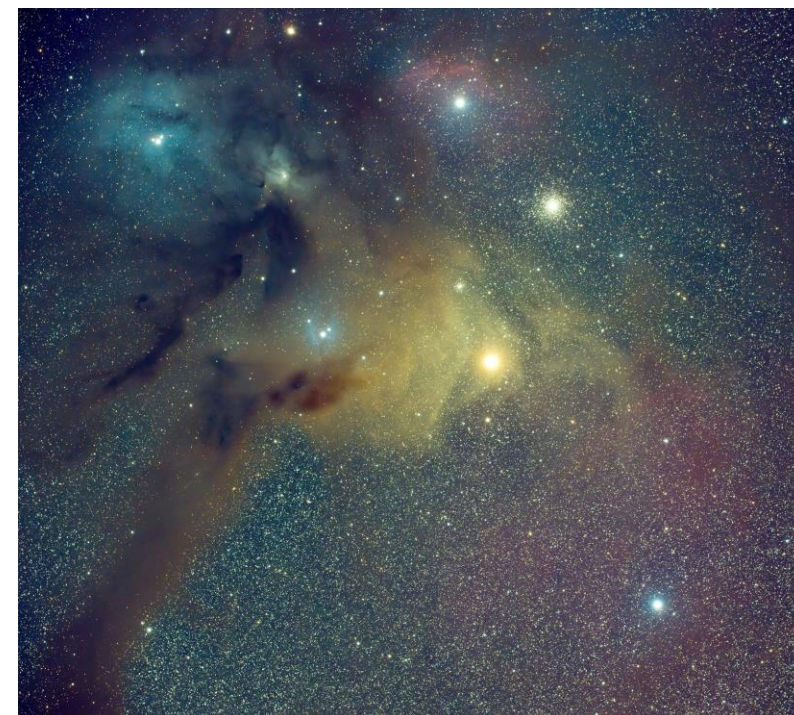
- Krever mange bilder og helst stjernefølger
- Flere bilder betyr mindre støy (bedre signal til støy)
- Trekke fra Darks, Flats, Bias

Programvare PC/MAC:

- ASTAP, the Astrometric STacking Program (gratis)
- Siril (gratis)
- Deep sky stacker (DSS, gratis)
- Registax, Autostakkert, PlanetarySystemStacker (gratis)
- Pixinsight \$\$\$
- Astro Pixel Processor (APP) \$\$

Enkeltbilde 60 sek, 3200 ISO

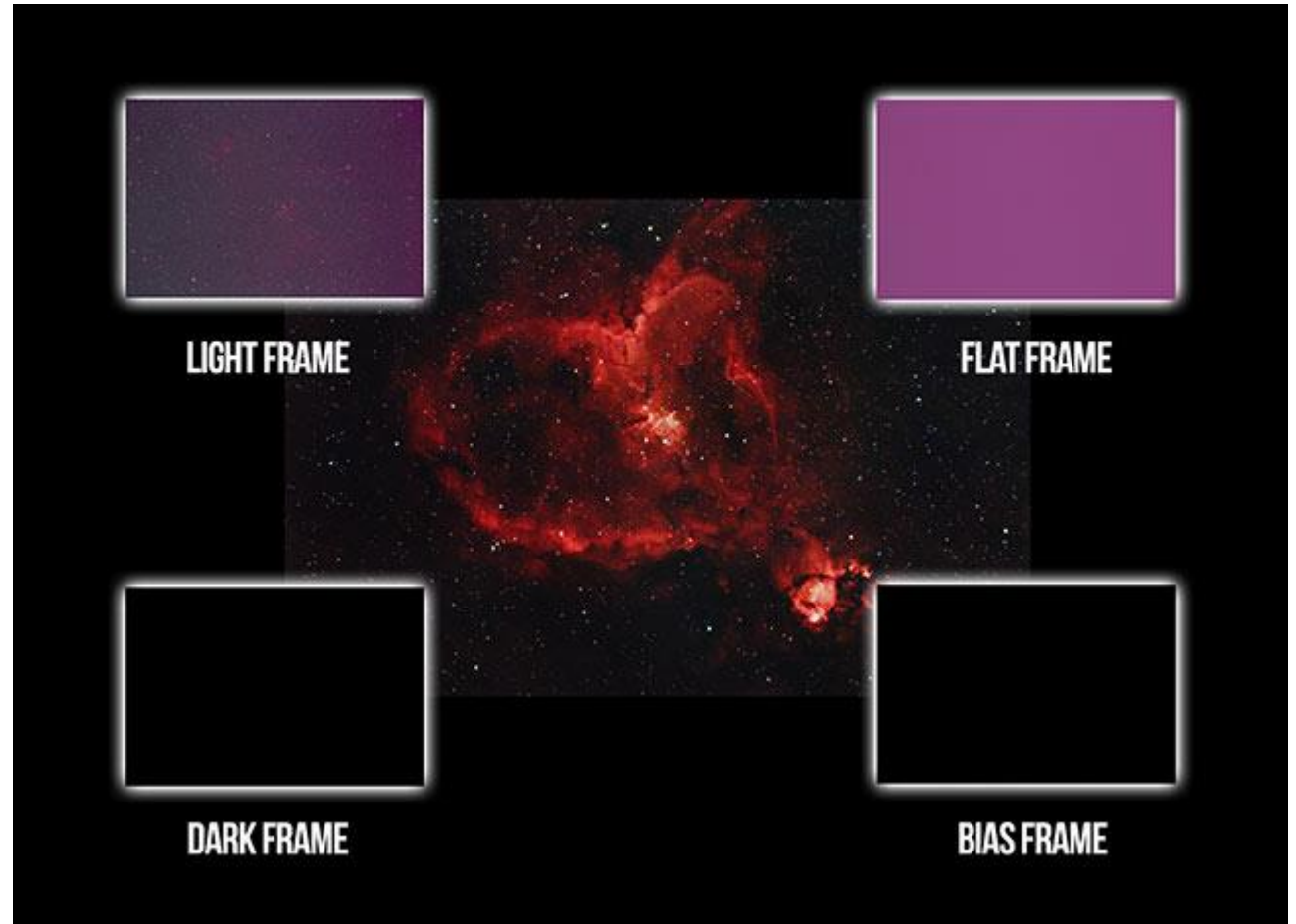
Samme motiv: 18 bilder slått sammen+strukket

Kalibrering: Darks, Flats, Bias

Darks (20+ stk Samme eksponeringstid som hovedbildene, Men linselokket er på så det er kun støy, og ikke noe signal, fjerner bl.a. døde piksler)

Bias (20+ stk Et bias-bilde er også med linselokket/objektivdeksel/støvdeksel på, og den korteste eksponeringstiden du kan få til med kameraet, fjerner bl.a. feil på elektronikken)

Flats (20+ stk kalibrerer vekk vignettering og optiske feil, støv på sensor mm, f.eks. hvit tskjorte på morgenhimmelen vekk fra sola eller flatpanel)

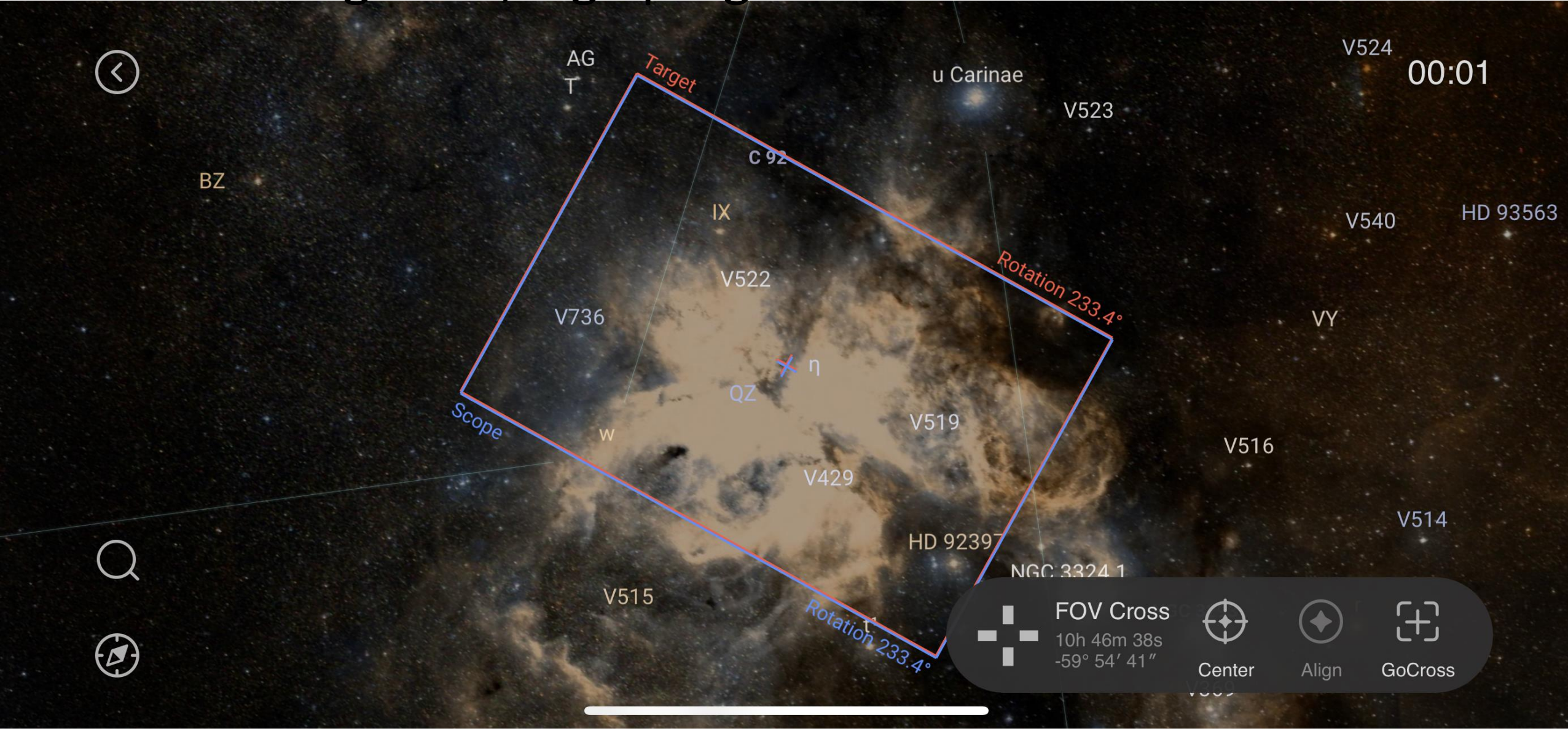
Stellarvue 90/600mm F6,7

- ZWO AM5 montering
- ZWO ASlair styrecomputer
- ASI 294MM med LRGBHaO3S2 filtre
- ASI 178MM for guiding
- QHYCCD miniGuideScope 30/130 mm f/4.3
- ASI EAF autofokuser

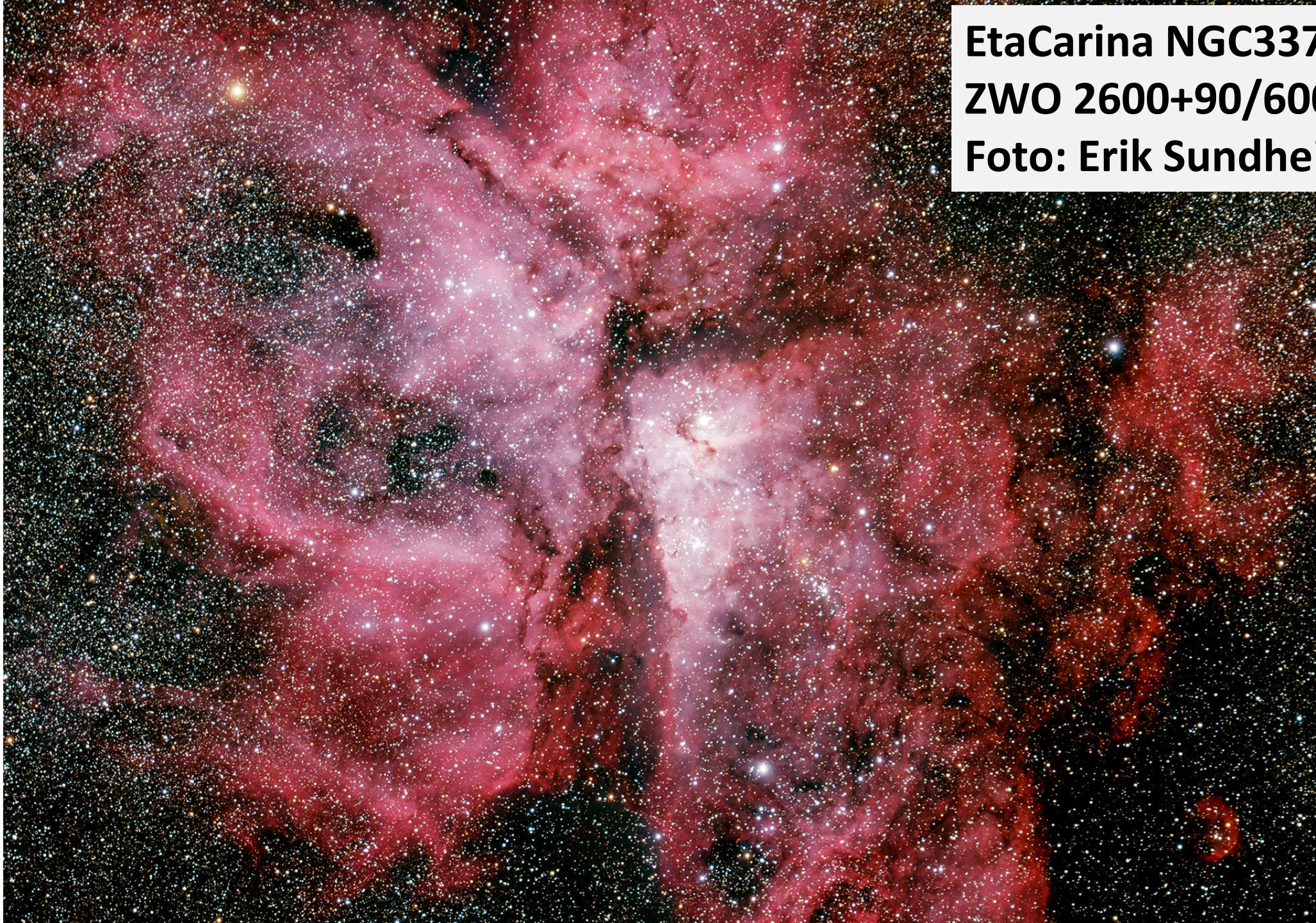

ZWO ASlair styrecomputer, platteløsning,
velge mål, lage program for hele natta!

EtaCarina NGC3372
ZWO 2600+90/600mm
Foto: Erik Sundheim

NGC 5139 kulehop Omega Centauri
ZWO 2600+90/600mm
Foto: Erik Sundheim

Virgo galaksehopp 1-2000galakser
Foto: Erik Sundheim

**Ngc7293 helix nebula
(Ha+Oiii)
ZWO 2600+90/600mm
Foto: Erik Sundheim**

**Ngc7293 helix nebula
(RGB)**

ZWO 2600+90/600mm

Foto: Erik Sundheim

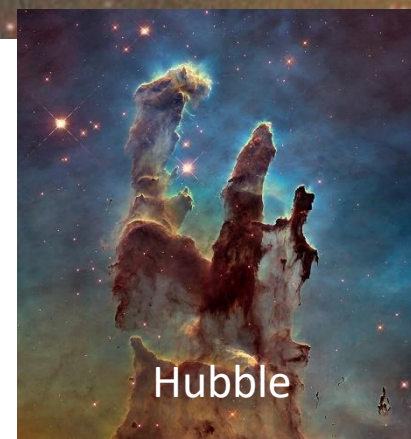

Antennegalaksene tilsammen 2,7 timer i LRGB

**Messier 16, Skapelsens piler
/Pillars of Creation i ørnetåken
tilsammen 8 timer i Ha+S2+O3**

Hubble

JWST

ZWO SEESTAR S50

50/250mm F5 APO teleskop

Alt/Az montering

IMX 462 sensor, 1920x1080 piksler

Stativ

Duggfjerner

Filterholder med

- **UV/IR filter**
- **Dualband OIII/Ha filter**
- **Solfilter**
- **Darkfilter**

Bæreveske

Ladbart batteri

2,5 kg

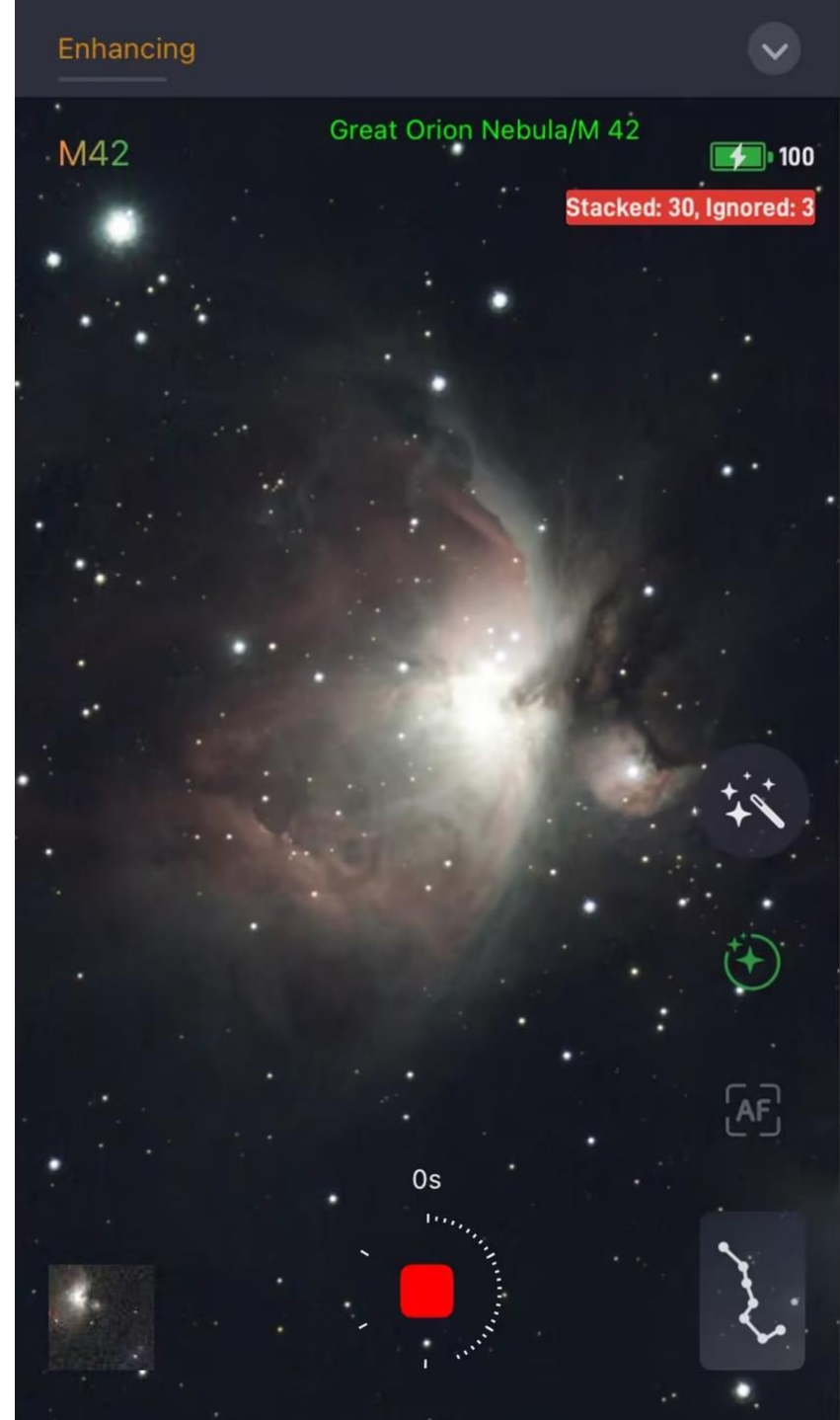
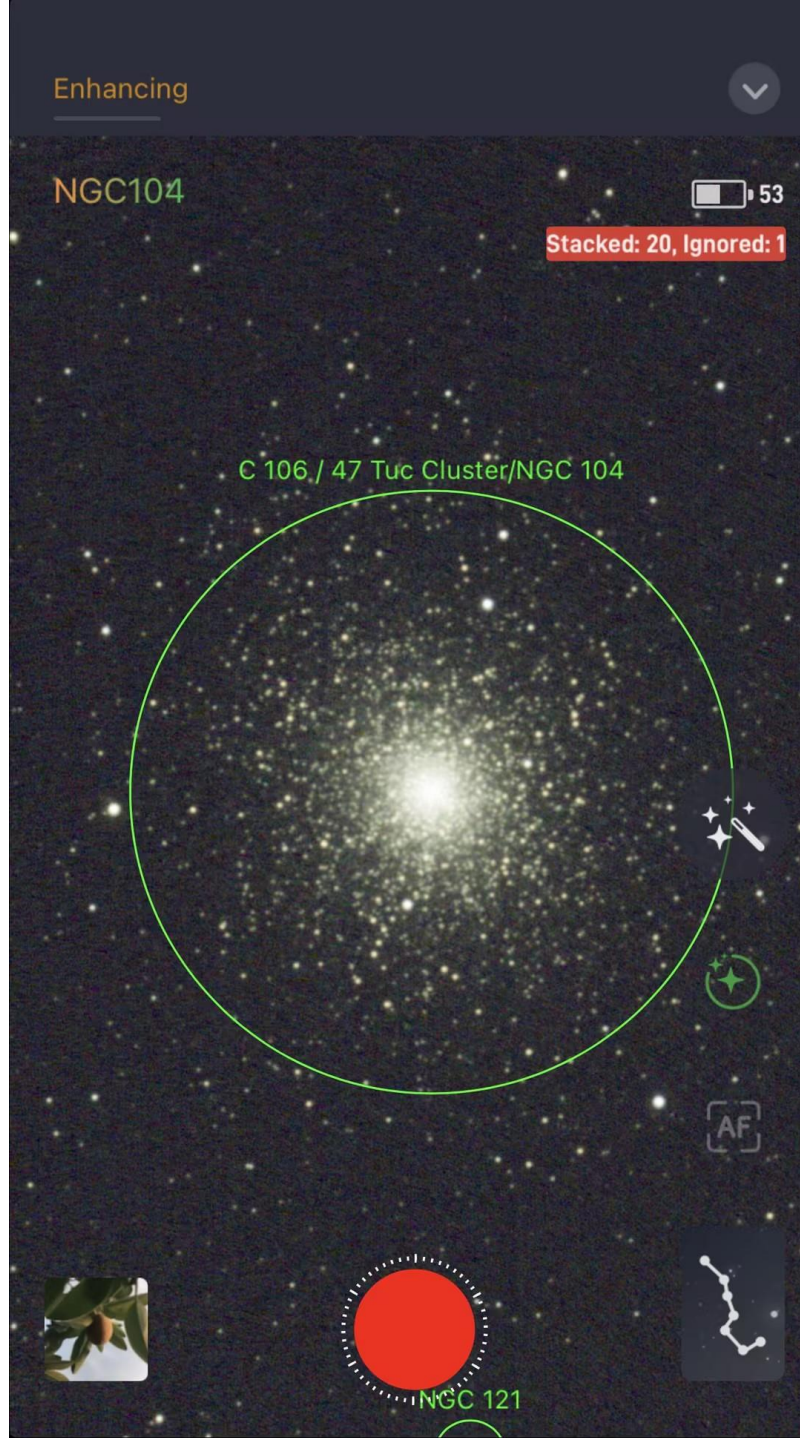
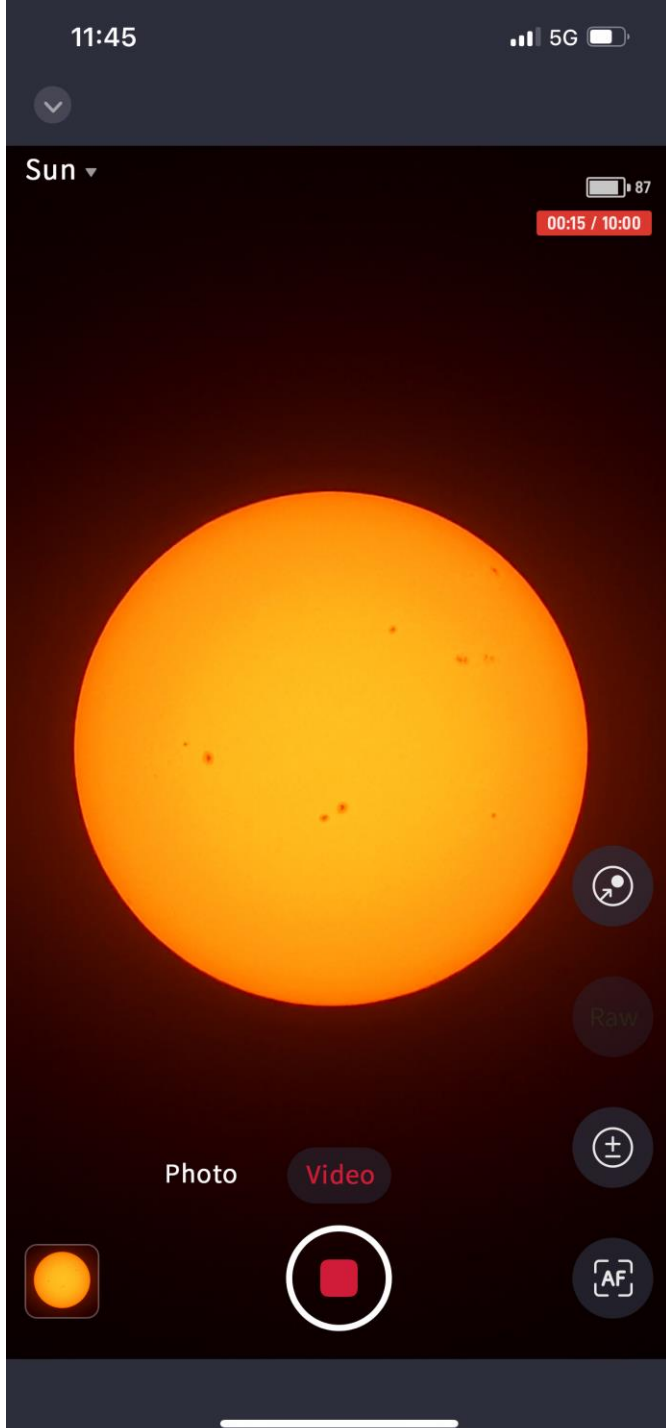
WIFI

Styres av Mobilapp

14*13*26cm

US \$499,-

Å bli en god astrofotograf krever tid, tålmodighet og praksis. Her er noen trinn du kan følge for å utvikle dine ferdigheter som astrofotograf:

1. Lær grunnleggende astronomi: Forståelse av grunnleggende astronomi og stjernekartlegging er avgjørende. Du må vite når og hvor du skal fotografere ulike himmellegemer.
  2. Skaff riktig utstyr: Invester i kvalitetsutstyr, inkludert et godt kamera med manuell kontroll over innstillinger, et solid stativ for stabilitet, og ideelt sett et teleskop med monteringsutstyr for nøyaktig sporing av himmelobjekter.
  3. Lær kameraets innstillinger: Forstå hvordan du justerer kameraets innstillinger, inkludert blønderåpning, eksponeringstid (fotograferingshastighet), ISO-innstilling og fokus. For astrofotografi bruker du vanligvis lange eksponeringstider og lav ISO for å unngå støy.
  4. Praksis eksponeringsteknikker: Lær å eksperimentere med ulike eksponeringstider for å oppnå de beste resultatene. For stjernehimmelen og stjernebilder kan eksponeringstidene variere fra noen sekunder til flere minutter. For planeter og månen kan kortere eksponeringer være nødvendig.
  5. Bruk en fjernutløser: For å unngå rystelser under eksponering, bruk en fjernutløser eller en forsinket utløserfunksjon på kameraet ditt.
  6. Finn et mørkt sted: Unngå lysforurensning så mye som mulig. Reis til et avsidesliggende sted borte fra bylyset for å få best mulig bilder av nattehimmelen.
  7. Bruk riktig programvare: Behandle bildene dine med programvare for bildebehandling, for eksempel Adobe Photoshop eller spesialiserte astrofotoverktøy som DeepSkyStacker. Dette kan bidra til å forbedre bildenes kontrast og detaljer.
  8. Ta deg tid: Astrofotografi er en tålmodighetsprøve. Ta deg tid til å planlegge, eksperimentere og finjustere dine ferdigheter.
  9. Lær om stabling av bilder: For å redusere støy og forbedre bildenes kvalitet, lær å stable flere eksponeringer av det samme objektet ved hjelp av programvare for stabling av bilder.
  10. Del og lær: Del dine astrofotografier med andre astrofotografer, og lær av deres tilbakemeldinger og erfaringer. Dette kan hjelpe deg med å forbedre teknikkene dine.
- Husk at astrofotografi er en kunstform som tar tid å mestre. Du vil sannsynligvis oppleve utfordringer underveis, men med dedikasjon og praksis kan du bli en dyktig astrofotograf og fange fantastiske bilder av stjernene, planeter og andre himmellegemer.

Hvordan skal jeg fotografere en annen galakse

ChatGPT

Fotografering av en annen galakse kan være en utfordrende oppgave, spesielt for amatører, men det er mulig å oppnå gode resultater med riktig utstyr og teknikk. Her er noen trinn for å komme i gang:

1. Utstyr:

- **Kamera med manuell innstilling:** Du trenger et kamera som lar deg justere innstillinger som lukkertid, blenderåpning og ISO manuelt.
- **Teleobjektiv eller teleskop:** For å fange detaljer i en annen galakse trenger du en lang brennvidde. Et teleobjektiv eller et teleskop med riktig adapter kan være nødvendig.
- **Stativ:** Et solid stativ er avgjørende for å unngå kamerabevegelser som kan føre til uskarpe bilder.
- **Fjernutløser eller intervallometer:** Dette reduserer risikoen for kamerabevegelser når du tar bilder.

2. Velg et godt sted:

- **Unngå steder med mye lysforurensning.** Jo mørkere himmelen, desto bedre blir bildene.
- **Sjekk værmeldingen for å sikre klare og skyfrie netter.**

3. Kjenn din mål:

- **Finn ut hvilken galakse du vil fotografere, og når den er synlig på himmelen.** Dette kan variere avhengig av din geografiske beliggenhet og tidspunkt på året.

4. Innstillinger:

- **Sett kameraet i manuell modus.**
- **Åpne blenderen så mye som mulig for å slippe inn mest mulig lys.** Velg en lav blenderåpning (f.eks. f/2.8 eller lavere, avhengig av objektivet).
- **Velg en lav ISO-verdi (f.eks. ISO 100-400) for å minimere støy.**
- **Velg en lang lukkertid (fra flere sekunder til flere minutter, avhengig av lysforholdene og utstyret ditt).**
- **Bruk fjernutløser eller intervallometer for å unngå kamerabevegelser.**

5. Fokusering:

- **Bruk manuell fokusering.** Still objektivet eller teleskopet til uendelig, og bruk live view-funksjonen på kameraet for å justere fokus manuelt til stjerner eller objekter i galaksen blir så skarpe som mulig.

6. Ta bilder:

- **Ta flere eksponeringer for å samle mer lys og redusere støy.** Bilder kan deretter stables (empilering) under etterbehandlingen for bedre resultat.
- **Etter eksponeringene kan du bruke bildebehandlingsprogramvare som Adobe Photoshop eller spesialiserte astrofotoverktøy for å justere eksponeringen, kontrasten og fargene, samt for å redusere støy.**

Husk at astrofotografi av fjerne galakser krever tålmodighet og praksis. Det kan være lurt å begynne med å fotografere enklere astroobjekter som månen eller stjerner før du går videre til galakser. Også, lær mer om teleskop og kamerainnstillinger for å få best mulige bilder.

